

VẬN DỤNG TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ CÔNG TÁC CÁN BỘ TRONG THỰC HIỆN NGHỊ QUYẾT HỘI NGHỊ TRUNG ƯƠNG LẦN THỨ 7, KHÓA XII

TS. LÊ THỊ VĂN ANH (*)

Tóm tắt: Trong di sản tư tưởng Hồ Chí Minh, cán bộ và công tác cán bộ là một trong những nội dung được Người dành sự quan tâm đặc biệt. Bài viết giới thiệu những nội dung cơ bản trong tư tưởng Hồ Chí Minh về công tác cán bộ và vận dụng tư tưởng đó trong quá trình thực hiện Nghị quyết Hội nghị Trung ương lần thứ 7, khóa XII.

Từ khóa: Công tác cán bộ; Nghị quyết Trung ương lần thứ 7; tư tưởng Hồ Chí Minh.

Abstract: In the heritage of Ho Chi Minh Thought, cadres and personnel work are among the subjects receiving his due attention. This paper introduces basic contents in Ho Chi Minh Thought on personnel work and the application of this thought in the implementation of the Resolution of 7th plenary session of the 12th Central Committee.

Keywords: Personnel work; Resolution of 7th plenary session of the Central Committee; Ho Chi Minh Thought.

Ngày nhận bài: 27/11/2018 Ngày biên tập: 04/12/2018 Ngày duyệt đăng: 17/01/2019

1. Tư tưởng Hồ Chí Minh về công tác cán bộ

1.1 Về vị trí và vai trò của cán bộ

Trong suốt cuộc đời hoạt động cách mạng, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn quan tâm chăm lo xây dựng đội ngũ cán bộ và công tác cán bộ. Người chỉ rõ: "Cán bộ là cái gốc của mọi công việc"; "có cán bộ tốt thì việc gì cũng xong". Theo Người: "phải biết rõ cán bộ", "phải cất nhắc cán bộ cho đúng"; "phải khéo dùng cán bộ"; "phải giúp cán bộ cho đúng"; "phải giữ gìn cán bộ"⁽¹⁾. Người nhắc nhở: bồi dưỡng thể hệ cách mạng cho đời sau là một công việc rất quan trọng và rất cần thiết và Đảng phải luôn nuôi dạy cán bộ như người làm vườn vun trồng những cây cối quý.

Chủ tịch Hồ Chí Minh cho rằng, cán bộ là gốc của bộ máy Đảng, Nhà nước, đoàn thể nhân dân, "là những người đem chính sách của Đảng, của Chính phủ giải thích cho dân chúng hiểu rõ và thi hành. Đồng thời đem tình hình của dân chúng báo cáo cho Đảng, cho Chính phủ hiểu rõ, để đặt chính sách cho đúng"⁽²⁾. Người còn chỉ rõ: "Muôn việc thành

công hoặc thất bại, đều do cán bộ tốt hoặc kém"⁽³⁾. Theo quan điểm của Người, cách mạng muốn thành công phải có cán bộ có đủ cả đức và tài, cả phẩm chất và năng lực, không thể thiếu một mặt nào. Phẩm chất và năng lực của cán bộ phải được thể hiện trên kết quả công tác thực tiễn, qua việc thực hiện những nhiệm vụ được giao.

Chủ tịch Hồ Chí Minh đặc biệt quan tâm đến công tác cán bộ, mà cụ thể là cán bộ có "tài đức". Người không chỉ yêu cầu các cơ quan, địa phương báo cáo thông tin về cán bộ, mà còn quan tâm đến "nguyên vọng" của mỗi người với thái độ cầu thị để những người "có thể làm được những việc ích nước, lợi dân" sẵn lòng ra giúp Chính phủ. Trước mỗi bước ngoặt của cách mạng, Chủ tịch Hồ Chí Minh và Đảng ta đã kết hợp sáng tạo lý luận Mác - Lênin với thực tiễn cách mạng Việt Nam, vạch ra đường lối chính trị đúng đắn, nêu lên nhiệm vụ, phương hướng phấn đấu cho toàn Đảng và đội ngũ cán bộ.

1.2 Về công tác cán bộ

Thứ nhất, về lựa chọn cán bộ: theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, để lựa chọn cán bộ cần căn cứ vào phẩm chất cách mạng, tinh chiến đấu,

(*) Trường Đại học Nội vụ Hà Nội

gắn gũi nhân dân, khả năng hoàn thành nhiệm vụ, đặc biệt là nhiệm vụ khó và tính nghiêm minh, tuân thủ kỷ luật của cán bộ. Cụ thể, Đảng cần lựa chọn cán bộ là "... những người tỏ ra rất trung thành và hăng hái trong công việc, trong đấu tranh; những người liên lạc mật thiết với dân chúng, hiểu biết dân chúng, luôn luôn chú ý đến lợi ích của dân chúng...; những người có thể phụ trách giải quyết các vấn đề trong những hoàn cảnh khó khăn...; những người luôn giữ đúng kỷ luật..."⁽⁶⁾.

Thứ hai, về đề bạt cán bộ: Chủ tịch Hồ Chí Minh căn dặn phải là "vì công tác, vì tài năng". Nếu "vì lòng yêu ghét, vì thân thích, vì nể nang" thì nhất định không ai phục và sẽ "có tội với Đảng, có tội với đồng bào". Quan điểm của Người về việc bồi dưỡng, rèn luyện đội ngũ cán bộ có đủ năng lực, phẩm chất, đáp ứng yêu cầu xây dựng nhà nước kiểu mới bao hàm rất nhiều điều căn bản, cốt yếu trong công tác cán bộ, từ việc chú trọng bồi dưỡng, nâng cao trình độ cả chuyên môn và lý luận cho cán bộ, đến kiểm tra, sửa chữa khuyết điểm cho cán bộ trong công tác, hay cải tạo, giúp đỡ cán bộ sửa sai...

Thứ ba, hiểu biết và khéo dùng cán bộ: để làm tốt công tác cán bộ, trước hết người làm công tác cán bộ phải hiểu biết về vai trò của mình và về cán bộ. Chủ tịch Hồ Chí Minh viết: "Đã không tự biết mình thì khó mà biết người, vì vậy muốn biết đúng sự phải trái của người ta, thì trước hết phải biết đúng sự phải trái của mình. Nếu không biết sự phải trái ở mình, thì chắc không thể nhận rõ người cán bộ tốt hay xấu"⁽⁷⁾. Muốn làm tốt công tác cán bộ, dùng cán bộ hợp lý nhất thì các cá nhân, tổ chức làm công tác cán bộ và có liên quan đến công tác cán bộ phải có tâm sáng và phương pháp đúng. Hiểu và khéo dùng cán bộ sẽ làm cho Đảng ngày càng mạnh hơn và sự nghiệp cách mạng của Đảng và nhân dân ngày càng phát triển.

Thứ tư, có gan cất nhắc cán bộ: theo Chủ tịch Hồ Chí Minh "có gan cất nhắc" nghĩa là người cán bộ được cất nhắc có thể còn điểm yếu. Phải biết được điểm yếu để sau khi cất nhắc tiếp tục giúp đỡ họ. "Có gan cất nhắc" là đứng sợ người được cất nhắc sẽ vượt mình. Cũng đừng vì danh và lợi của mình mà cất nhắc cán bộ. "Nếu vì lòng yêu ghét, vì thân thích, vì nể nang, nhất định không ai phục mà

gây nên mối lôi thôi trong Đảng. Như thế là có tội với Đảng, có tội với đồng bào"⁽⁸⁾. Cất nhắc cán bộ là công việc thường xuyên và liên tục của công tác cán bộ, phải thật sự đúng và công tâm, có như vậy cán bộ được cất nhắc không những phục vụ công hiến tốt cho Đảng mà còn đảm bảo các thể hệ tiếp theo có tài năng thật sự. Ngược lại sẽ làm hại cho Đảng, cho nhân dân.

1.3 Về giữ gìn đạo đức của cán bộ

Là người sâu sát, gắn gũi với cán bộ, Chủ tịch Hồ Chí Minh hiểu được thực tiễn và sớm lường trước các nguy cơ cán bộ hư hỏng, suy thoái để nhắc nhở khi có quyền lực trong tay và khẳng định quyết tâm đấu tranh chống những biểu hiện, khuyết điểm như làm trái, cậy thế, chia rẽ, kiêu ngạo, hách dịch, ăn hối lộ, hủ hóa... Theo Người: "Trước nhất là cán bộ các cơ quan, các đoàn thể, cấp cao thì quyền to, cấp thấp thì quyền nhỏ. Dù to hay nhỏ, có quyền mà thiếu lương tâm là có dịp đục khoét, có dịp ăn của đút, có dịp "dĩ công vi tư". Vì vậy, cán bộ phải thực hành chữ Liêm trước để làm kiểu mẫu cho dân"⁽⁹⁾. Người cho rằng những khuyết điểm là khó tránh khỏi, vì: "Đảng ta không phải trên trời xa xuống. Nó ở trong xã hội mà ra. Vì vậy, tuy nói chung, đảng viên phần nhiều là những phần tử tốt, nhưng vẫn có một số chưa bỏ hết những thói xấu tự tư tự lợi, kiêu ngạo, xa hoa"⁽¹⁰⁾. Người khẳng định: "Một Đảng mà giấu giếm khuyết điểm của mình là một Đảng hỏng. Một Đảng có gan thừa nhận khuyết điểm của mình, vạch rõ những cái đó, vì đâu mà có khuyết điểm đó, xét rõ hoàn cảnh sinh ra khuyết điểm đó, rồi tìm kiếm mọi cách để sửa chữa khuyết điểm đó. Như thế mới là một Đảng tiến bộ, mạnh dạn, chắc chắn, chân chính"⁽¹¹⁾.

1.4 Huấn luyện cán bộ là công việc gốc của Đảng

Chủ tịch Hồ Chí Minh nhấn mạnh đào tạo cán bộ là công việc gốc của Đảng. Đảng phải quan tâm hơn nữa tới công tác đào tạo cán bộ, bằng cách nhìn nhận đánh giá lại những hạn chế để chống lại hiện tượng đào tạo "cần u danh vô thực". Trong quá trình làm việc, cán bộ phải có sự hiểu biết chắc chắn về vấn đề trên nhiều lĩnh vực của đời sống chính trị khác nhau. Huấn luyện là trang bị cho cán bộ những kiến thức căn bản nhất. Đó cũng là những cơ

sở vững chắc nhất để cán bộ học tập và làm việc, làm người.

2. Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về công tác cán bộ trong thực hiện Nghị quyết Hội nghị Trung ương lần thứ 7, khóa XII

Nghị quyết số 26-NQ/TW ngày 19/5/2018 của Hội nghị Trung ương lần thứ 7, khóa XII đã đề cập rất sâu sắc và toàn diện nhiệm vụ xây dựng đội ngũ cán bộ, trong đó tập trung vào đội ngũ cán bộ cấp chiến lược. Nghị quyết nêu rõ: "Sự nghiệp cách mạng của Đảng và nhân dân ta vẫn đứng trước nhiều khó khăn, thách thức; bốn nguy cơ mà Đảng ta đã chỉ ra vẫn còn hiện hữu, có mặt gay gắt hơn; tình hình an ninh, chính trị, trật tự, an toàn xã hội vẫn tiềm ẩn những nhân tố dễ gây mất ổn định. Sự chống phá của các thế lực thù địch, phản động ngày càng tinh vi, nguy hiểm, phức tạp hơn trong điều kiện phát triển kinh tế thị trường, mở cửa hội nhập, sự bùng nổ của hệ thống thông tin truyền thông toàn cầu, chiến tranh mạng"⁽¹⁰⁾. Đồng thời, Nghị quyết đã đưa ra những yêu cầu mới về công tác cán bộ, tập trung vào đội ngũ lãnh đạo chủ chốt; những yêu cầu này có ý nghĩa rất quan trọng, quyết định tới việc giữ vững ổn định chính trị, củng cố lòng tin của nhân dân với Đảng và góp phần thực hiện thắng lợi các nhiệm vụ của đất nước trong giai đoạn hiện nay.

Một là, phải luôn nắm vững và kiên định đường lối đổi mới toàn diện, đổi mới phương thức lãnh đạo của Đảng, phát huy vai trò của cả hệ thống chính trị trong công tác tổ chức và cán bộ. Nắm vững quan điểm cán bộ là nhân tố quyết định sự thành bại của cách mạng, là khâu then chốt trong công tác xây dựng Đảng; gắn đổi mới công tác cán bộ với đổi mới phương thức lãnh đạo của Đảng. Phải có tầm nhìn chiến lược trong xây dựng đội ngũ cán bộ và công tác cán bộ. Chủ tịch Hồ Chí Minh từng nêu rõ, công tác cán bộ: "Phải trọng nhân tài, trọng cán bộ, trọng mỗi một người có ích cho công việc chung của chúng ta"⁽¹¹⁾.

Hai là, thực hiện nghiêm nguyên tắc: "Đảng thống nhất lãnh đạo công tác cán bộ và quản lý đội ngũ cán bộ, đi đôi với phát huy trách nhiệm của các tổ chức và người đứng đầu các tổ chức trong hệ thống chính trị"⁽¹²⁾, giữ vững nguyên tắc tập trung dân chủ. Công tác cán bộ phải kết hợp chặt chẽ với công tác tổ chức

và đổi mới phương thức lãnh đạo của Đảng, phục vụ mục tiêu nâng cao vai trò lãnh đạo và sức chiến đấu của Đảng. Vì vậy, việc đào tạo, bồi dưỡng cán bộ phải được coi là "công việc gốc của Đảng"⁽¹³⁾. Phải đáp ứng nhu cầu của nhiệm vụ cách mạng, phải thiết thực, gắn liền lý luận với thực tế, học đi đôi với hành, phải nhằm giúp cán bộ sửa chữa khuyết điểm, phát huy nhân ái để cán bộ làm tròn nhiệm vụ với Đảng, làm gương cho nhân dân. Thực hiện nghiêm chế độ thiếu số phục tùng đa số, cấp dưới phục tùng cấp trên, cá nhân phục tùng tổ chức, tập thể lãnh đạo, cá nhân phụ trách. Tiếp tục xây dựng, hoàn thiện và thực hiện nghiêm quy chế hoạt động của cơ quan lãnh đạo các cấp của Đảng. Xác định, thực hiện đúng chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn cơ quan lãnh đạo các cấp của Đảng từ Trung ương đến cơ sở; chức trách, nhiệm vụ của từng thành viên trong cơ quan lãnh đạo các cấp của Đảng, đặc biệt là người đứng đầu cơ quan, tổ chức. Khắc phục tình trạng buông lỏng lãnh đạo, bao biện làm thay, trông chờ, ỷ lại, dùn đẩy, trốn tránh trách nhiệm, tranh công, đổ lỗi, thành tích thuộc về cá nhân; sai lầm, khuyết điểm thuộc về tập thể.

Ba là, coi trọng việc thể chế hóa, cụ thể hóa để tổ chức thực hiện các chủ trương, nghị quyết của Đảng về công tác tổ chức, cán bộ; thực hiện phân công, phân cấp hợp lý, đồng thời thường xuyên kiểm tra việc thực hiện công tác này của các cấp, các ngành. Việc đổi mới công tác tổ chức, cán bộ và xây dựng đội ngũ cán bộ phải được tiến hành thường xuyên, đồng bộ trong cả hệ thống chính trị; phải xuất phát từ chiến lược phát triển kinh tế - xã hội và yêu cầu nhiệm vụ của thời kỳ mới. Trong quá trình xây dựng đội ngũ cán bộ, Chủ tịch Hồ Chí Minh rất coi trọng việc kết hợp đúng đắn cán bộ cũ, cán bộ mới. Người cũng chỉ rõ ưu điểm và nhược điểm của mỗi loại cán bộ, cần dặn cán bộ già và cán bộ trẻ phải đoàn kết thương yêu nhau, giúp đỡ nhau cùng tiến bộ. Người phê phán thái độ bảo thủ, hẹp hòi đối với cán bộ trẻ, đồng thời nhắc nhở cán bộ trẻ phải khiêm tốn học hỏi cán bộ cũ: "Đảng ta phải khéo kết hợp cán bộ già với cán bộ trẻ. Không nên coi thường cán bộ trẻ... còn cán bộ trẻ thì không được kiêu ngạo, phải khiêm tốn học hỏi các đồng chí già có kinh nghiệm"⁽¹⁴⁾.

Bốn là, tiếp tục đổi mới, hoàn thiện quy trình ra nghị quyết, chỉ thị và việc quán triệt, tổ chức thực hiện. Các cơ quan lãnh đạo của Đảng từ Trung ương đến cơ sở chỉ ra nghị quyết, chỉ thị khi thật cần thiết, không ra quá nhiều nghị quyết, chỉ thị ở một nhiệm kỳ và ở mỗi hội nghị Ban Chấp hành Trung ương. Nghị quyết, chỉ thị của các cơ quan lãnh đạo của Đảng cần ngắn gọn, đủ, rõ chủ trương, quan điểm chỉ đạo, nhiệm vụ, giải pháp cụ thể, phân công thực hiện rõ người, rõ việc, rõ thời gian hoàn thành; rút ngắn thời gian nghiên cứu, quán triệt, cụ thể hóa, thể chế hóa các nghị quyết, chỉ thị của Đảng.

Năm là, chiến lược cán bộ phải được cụ thể hoá, thể chế hoá thành các văn bản quy phạm pháp luật, tạo cơ sở pháp lý thống nhất cho việc tổ chức thực hiện. Có cơ chế cụ thể để cán bộ, đảng viên và nhân dân tích cực tham gia vào công tác cán bộ và giám sát cán bộ. Đảng cần có kế hoạch xây dựng, rèn luyện đội ngũ cán bộ có phẩm chất cách mạng cao đẹp, có sức chiến đấu và năng lực để tổ chức thực hiện có hiệu quả mọi nhiệm vụ chính trị của Đảng. Chủ tịch Hồ Chí Minh đã từng nói: "Người đời ai cũng có chỗ hay chỗ dở. Ta phải dùng chỗ hay của người và giúp đỡ người chữa chỗ dở. Dùng người cũng như dùng gỗ. Người thợ khéo thì gỗ to, nhỏ, thẳng, cong đều tùy chỗ mà dùng được"⁽¹⁵⁾. Khi dùng cán bộ không hợp lý thì cũng không khác gì "không biết tùy tài mà dùng người... Thợ rèn thì bảo đi đóng tủ, thợ mộc thì bảo đi rèn dao, thành thử cả hai thợ đời đều lúng túng"⁽¹⁶⁾, làm cho cán bộ không thể hoàn thành nhiệm vụ.

Sáu là, tăng cường vai trò lãnh đạo tập thể của cấp ủy và tổ chức đảng, đồng thời xác định rõ quyền hạn, nêu cao tinh thần trách nhiệm của người đứng đầu cấp ủy và cơ quan tham mưu trong công tác tổ chức cán bộ. Lựa chọn và đào tạo được cán bộ tốt chưa đủ, còn phải cần biết khéo léo sử dụng cán bộ, biết phân phối công tác cho họ một cách đúng đắn thì mới bảo đảm hoàn thành nhiệm vụ cách mạng và giúp cán bộ không ngừng tiến bộ. Đặc biệt coi trọng việc bố trí người đứng đầu tổ chức, cơ quan có đủ đức, tài; có tinh thần dũng cảm, tinh thần trách nhiệm cao; gương mẫu thực hiện nhiệm vụ chính trị, rèn luyện

đạo đức, lối sống, đấu tranh chống tiêu cực, tham nhũng, lãng phí, nói đi đôi với làm... Tiếp tục đổi mới bộ máy của Đảng và hệ thống chính trị theo hướng tinh gọn, nâng cao hiệu lực, hiệu quả lãnh đạo, chỉ đạo, điều hành. Hoàn thiện và thực hiện nghiêm cơ chế kiểm soát quyền lực, thực hiện thí điểm hợp nhất một số cơ quan Đảng và Nhà nước tương đồng về chức năng, nhiệm vụ. Đẩy mạnh thực hiện chủ trương quản lý biên chế thống nhất trong toàn bộ hệ thống chính trị. Khẩn trương sắp xếp tổ chức, bộ máy, gắn với tiếp tục phân định rõ chức năng, nhiệm vụ, phương thức hoạt động của các tổ chức trong hệ thống chính trị.

Trước yêu cầu ngày càng cao, trong thời kỳ tiếp tục đổi mới, đẩy mạnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước, sự vận dụng đúng đắn, sáng tạo tư tưởng Hồ Chí Minh cũng như chủ nghĩa Mác-Lênin càng trở nên quan trọng và trở thành nhiệm vụ then chốt của công tác tổ chức cán bộ. Tư tưởng Hồ Chí Minh về công tác cán bộ có ý nghĩa lý luận và thực tiễn sâu sắc. Đặc biệt trong giai đoạn cách mạng hiện nay, việc quán triệt, triển khai thực hiện Nghị quyết Hội nghị Trung ương lần thứ 7, khóa XII của Đảng về công tác cán bộ trong thực tiễn, việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách của Chủ tịch Hồ Chí Minh về công tác cán bộ càng trở nên cần thiết hơn bao giờ hết./

Ghi chú:

(1),(8),(9),(11),(13), Hồ Chí Minh, *Tác phẩm Sửa đổi lối làm việc*, Nxb. Sự thật, H.1948, tr.28, tr.29, tr.30, tr.68, tr.28.

(2),(3),(4),(5),(6),(7),(15),(16) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 5, Nxb CTQG, H.2004, tr.269, tr.237, tr.47, tr.317, tr.321, tr.252, tr.277, tr.278.

(10) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Nghị quyết Hội nghị Trung ương lần thứ 7, Khóa XII về công tác cán bộ*, Văn phòng Trung ương Đảng, H.2018, tr.5.

(12) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII*, Văn phòng Trung ương Đảng, H.2016, tr.33.

(14) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 12, Nxb CTQG, H.2004, tr.211.